

Производство учуоттан улахан тутулуктаах

Оройуоннаабы ааҕар-суоттуур информационай станция 1976 сыл кулун тутарыгар тэриллибитэ. Ити кэмтэн ыла станция совхозтарга, хозрасчетнай уонна бюджетнай тэрилтэлэргэ, предприятияларга уонна учрежденияларга алын учуоту тупсарыыга туһаайыллар үлэни былааннаахтык ыытар.

Биһиги сылга биридэ-иккитэ учуоту, отчуотуна-һы кытта сибээстээх үлэ-һиттэргэ семинардары, сүбэ мунньахтары, ин-структажтары ыытабыт. Ардыгар итинник семи-нардар тустаах тэрилтэ-лэргэ, сороҕор совхозтар-га ыытылларлар.

Учуот, отчуотунай дьис-сипилинэ уонна бухгал-терскай учуоту механизациялааһын туруктара партия райкомугар, рай-совет исполкомугар, народ-най хонтуруол комитетын мунньахтарыгар көрүллэл-лэр.

Тыа хаһаайыстыбатыгар учуот үлэһитэрин баста-һы оройуоннай сүбэ мун-ньахтара биһиги инициа-тивабытынан ытыллы-быта. Итинтэн ыла сов-хозтар бухгалтердарын со-циалистическай куотала-һылары тэриллэр. Ити-ник куоталаһы хозрас-четнай уонна бюджетнай тэрилтэлэр икки ардыла-рыгар эмиэ ытыллар.

Тустаах мунньахтарга бухгалтерскай учуот ту-руга анализтанар, баар быһаарыылары олоххо киллэриигэ итэҕэстэр ыйыллаллар, алын учуоту бэрээдэктиир, отчуотунай дьиссипилинэни бөҕөргө-төр уонна бухгалтерскай учуоту механизациялаа-һыны салгыы сайыннарар кэккэ дьаһаллар уонна бы-һаарыылар ылылларлар.

Ол эрэри, хомойуох иһин, учуот уонна отчуо-тунас туруга билигин да улахан мөлөх таһымнаа-һын бэлиэтиэххэ наада. Ити оройуон нуруотун ха-һаайыстыбатын бары са-лааларыгар, ордук чуо-лаан тыа хаһаайыстыба-тыгар көстөр.

Үлэ, материалнай, сы-рьевоу ресурстары, сүрүн производственной фонда-лары туһаныыга уонна чакчылаах, кырдыктаах отчуотунай даннайдары ыларга бухгалтерскай учуот хонтуруолунай функ-циятын бэрээдэктиир уонна күүһүрдөр сыалтан ССРС Киин статистичес-кай управлениета бары министрстволары, ведом-стволары кытта сөбүлө-һиннээн баран алын бух-галтерскай учуот бири-унифицированной форма-ларын механизация кеме-түнэн обработкалаһырга анаан бигэрэппитэ. Киин статуправление ити фор-малары туттарга анал ин-струкциялары бигэрэппи-тэ, «Союзстатиздат» ана-рдас тыа хаһаайыстыбаты-гар бухгалтерскай учуот итинник формаларын хай-

дах тумнары ыйар ин-струкциялардаах 6 кинигэ-альбома табыста. Итилэр уустуктара суох, өйдөнүм-түөлөр уонна туттарга су-дургулар. Бары уобалас-тарга уонна республика-ларга практикаҕа кизэник туттуллаллар.

Оттон биһиги совхозтар-бытыгар, оройуон тэрилтэ-лэригэр унифицированной формалар толору объему-нан туттуллубаттар, тут-туллар да буоллахтарына сорох наадалаах графалар толоруллубаттар. Алын учуот унифицированной формаларын биһиги сов-хозтарбытыгар толоруу уонна туттуу хайдах ту-руктааһын кылгастык сырдаттахха манньк хар-тыына тахсар.

Производственной үлэ-хамнас бүтүүнүн учуот-туурга биһиги усулуобу-йабытыгар алын учуот 131 формата бигэргэтиллиби-тэ. Итилэртэн М. Аммосов аатынан совхоз 73, «Ха-тың Арыы» совхоз 30, «Комсомольскай» совхоз 47, «Нам» совхоз 25 эрэ бырыһыанын билигин практикаҕа тутталлар.

Холобур, М. Аммосов аатынан совхозка тус от-чуотугар ылбыт мате-риальной сыаннастарын иһин үлэһит толору мате-риальной эппиэтинэһин дуоҕабырын былаанката баар. Ити сүөһү иитиити-гэр, механизацияҕа, ыска-лааттарга, кассаларга уо. д.а. туттуллар. Ол эрэри итинник форма былаан-калара туһаныллыбаттар, ол ыскайдааһынна, мели-тиигэ, орууга да тизэ-диэн сөп.

Туолбут үлэни тутуу акталарын былаанкалара баар эрэрилэр эмиэ ту-һаныллыбаттар. Ити кур-дук сүөһү хамсааһынын, төрүөх, үүт ыамын, аһы-лыгы тутуу уонна орос-куоттааһын бидэмэстэрэ, акталара уо.д.а. баар эрэрилэр туһаныллыбат-тар. Таһаҕас массыына-ларыгар путевой листэр бааллар, толорулларлар. Ол эрэри бары графала-ра толоруллар буолбатах-тар. Спидометр көрдөрүү-лэрэ, массыына сүүрбүт километраһа, горючайы ылыы, ороскуоттааһын үксүгэр толоруллубаттар. Итинниги үгүһү ааһыахха сөп.

Алын учуот былаанка-ларын уонна унифициро-ванной формаларын ту-һаныыга балаһыанһа атын да тэрилтэлэргэ, хо-

лобур тутуу тэрилтэлэри-гэр, бытовой комбинакка уонна райпоҕа мөлөх. Холобур, райпоҕа 78 фор-маттан 17 эрэ форма туһа-ныллар. Бу тэрилтэлэргэ учуот сүннүнэн эргэ бы-лаанкалара эбэтэр илин-нэн суруллубут форма-ларга оноһуллар, итилэри-нэн сөптөөх учуоту уонна хонтуруолу онорор кыал-лыбат. Арай натуральной бэрэбиэркэ даннайдарынан эрэ чакчыны булуохха сөп.

Хонтуруол комитетынан бэрэбиэркэлээһин түмүгэр райпоҕа чопчу учуот уон-на хонтуруол суоһуттан 3,6 тыһыынча солкуобай-даах 284 тонна чох, 27 ты-һыынча солкуобайдаах 214 тыһыынча киловатт-час электроэнергия, 17,1 тонна уматык-оһунохтуур матырыяал ордук орос-куоттаммыт. 29 автомо-билтан уон биригэр спи-дометрдар үлэлээбэттэр, путевой листэргэ киломе-траж уонна бензин орос-куота бэлиэтэммит.

Совхозтарга толоруллу-баат үлэҕэ сөптөөх нэрээт баар эрэри ити оннугар справкалар суруллаллар, итилэргэ үлэҕэ ороскуот-таммыт бириэмэ уонна сыана ыйыллыбат. Оттон сдельнай үлэ нэрээттэри-гэр уонна трактористтар путевой листэригэр үлэ уһуна «лоп» курдук 7-лих чаас көрдөрүллэр, со-рох биригэдьиридэр нэ-рээттэри ыйга биридиитэ рабочай этиитинэн толо-роллор.

Ити түмүгэр хамнас фо-нун сокуона суох ордук ороскуоттааһын тахсар. Үлэһиттэргэ хамнаһы аа-һы механизированнай обработка аналлаах сир-рэй карточкаларынан ба-ры совхозтарга ытыл-лар буолбатах. Арай «Комсомольскай» совхоз итинник учуоту ыытар.

Отчуотунай дьиссипи-линэ туруга хаһаайысты-баннай үлэни-хамнаһы объективнайдык анализ-тааһын уонна статистичес-кай этииннэ бухгалтер-скай отчуотунаһы кэми-гэр хаачыстыбалаахтык ырытан оноруу бири дьо-һун суолталаах факторы-нан буолар.

Совхозтар, предприя-тиелар уонна тэрилтэлэр государственнай отчуоту-наһы туттарыы олохто-мут болдьохторун кэһи-лэрэ кириэр отчуоттары хонтуруоллааһыны ыра-тар, ити түмүк отчуоттар-

га бөдөн албастарга тизэ-дэр.

Биһиэхэ I-п №-дээх форманан промышленнай отчуоттары өрүү хойутаан тиксэрэллэр. Ити курдук лесопункт, СХТ оройуон-наабы холбоһуга, «Якут-мебель» холбоһук мебель-нэй сыаҕа отчуоттарын уоннуу күннэ тийэ хойу-таталлар. Дьинэр почто-вай отчуоттары тиксэри-болдьоҕо хас ый үһүс чыһылыатыгар.

Совхозтар салайааччы-лара уонна бухгалтердара 2-к, 1-к, 1-п, 44-пп уонна 15-т формалаах стат отчуо-тунаһы кэмигэр тиксэри-ни хаачыстыбаттар. Ити оройуон почтанан түмүк статотчуотун кэһиигэ тиздэр. Итиннэ элбэх холобуру аҕалыахха сөп. 44-пп формалаах отчуот-тары хойутаан түһэрэн «Комсомольскай» уонна М. Аммосов аатынан сов-хозтар оройуон III квар-таллааһы түмүк отчуоту-гар кирибэттир. Отчуот-тары оноруу хаачыстыба-та ордук «Комсомольскай» уонна «Хатың Арыы» сов-хозтарга олус намыһах, бутуура элбэх.

«Нам» совхоз 464 цен-тнер солуманы отчуокка отунан көрдөрбүт уонна чааһынайдартан тутулу-бут тутуһуу актата суох 300 центнер оту киллэр-бит. Аһылыгы бэлэмнээ-һин сезонун устата почто-вай отчуоту киллэрбэтэ. Бухгалтердар уонна зоо-техниктар сүөһү иити-тин туругун 24 №-дээх от-чуотун туттаралларыгар куруутун хойутаан ситэр-бэккэ кэлэллэр. Биһиэхэ ситэрэллэр, үгүс сыһа-ны, көннөрүүнү таһаа-раллар, итинэн оройуон түмүк отчуотун респу-бликаҕа биэриини тардал-лар.

«Нам» совхоз сылгы ии-титин 24 №-дээх форма-тыттан государстводо туттарыллыбыт 40 төбөнү таһаарбата, итинэн сүө-һүнү туттарыыга отчуот-тарга хайдыһыны та-һаарда.

Алын учуоту уонна от-чуотунай дьиссипилинэ-ни олохтообокко эрэ хайа баҕарар хаһаайыстыбаҕа производство сайдытын ритмичнайдык салайыы сатамматын тустаах үлэ-һит барыта өйдүөх тус-таах.

Т. ЗАМЯТИН,
оройуоннаабы
ааҕар-суоттуур
станция начальнига.